

EDITURA „CELE TREI CRIȘURI“

Nr. 57-II „CRIȘUL NEGRU“

No. 2.

Războiul României

scris pentru popor

BCU Cluj / Central University Library Cluj

de

Ovidiu Hulea

profesor în Cluj

Ediția II.

BCU Cluj-Napoca

4060 082 4869

ORAȘUL MARE

1921

EDITURA „CELE TREI CRIȘURI”

„Crișul Negru”

No. 2.

Războiul României

scris pentru popor

BCU Cluj / Central University Library Cluj
de

Ovidiu Hulea

profesor în Cluj

Ediția II.

ORADEA-MARE

1921

823927

Închin povestirea războiului sfânt pentru în-
irea tuturor Românilor, amintirii tuturor vitejilor
soldați cari au murit la Sibiu și Făgăraș, la Ar-
geș și Siret, la Oituz, Mărăști și Mărășești, în Ar-
deal și la Tisa — pentru mărirea n amului ro-
mânesc, pentru fericirea Românilor de azi și a
celor ce-au să fie de aici înainte !

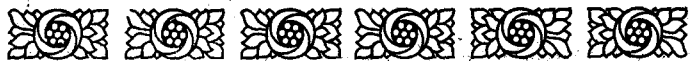
Binecuvântarea lui Dumnezeu să se coboare
peste osămintele Lor.

Cluj la 1 Noemvrie 1920.

OV DIU HULEA.

BIBLIOTECA CENTRALA
UNIVERSITATII
CLUJ

949.8, 1916/1918⁴

Războiul popoarelor...

În anul 1913 se prăbușea vechea împărăție a Turcilor, clădită pe asupra neamurilor. Sârbi și Grecii, Bu'garii și Muntenegrenii în unire frățească, după o luptă crâncenă au zdrobit puterea Turcilor și și-au scăpat din robia păgânului pe frații lor creștini... Dar Bulgarii lacomi, ar fi voit să aibă ei tot câștigul războiului și s'au luat de piept cu Grecii și Sârbi. Cu ajutorul României. Bulgaria a fost înfrântă! Și România a făcut dreptate în Balcani, dând fiecărui popor partea ce i-se cuvenea.

Încă atunci, în 1913, se vorbea despre marile războaie al popoarelor. Toată lumea știa că stările de atunci nu mai puteau, să rămână așa, multă vreme. Și toată lumea vorbea că mai este o împărăție clădită pe minciună, care se nutrește numai din sudoarea și sângele a milioane de oameni robiți și

această împărăție era Austro-Ungaria. Aici trăiau cele mai multe popoare robite: Românii din Ardeal și Țara unghurească, Slovacia și Cehia, Sârbii Croații și Polonii și frații noștri Italiani.

Trebuia să vină o zi mare, în care aceste popoare să-și scuture lanțurile în care gemeau ferecate mâinile lor. Ziua aceasta a venit și ea a stropit cu sângele ei întreg pământul Europei. Austro-Ungaria s'ar fi prăbușit cu ușurință, dar era la spatele ei Germania, care de 40 de ani se pregătea fără nețtare la lupta pe care nu știa cum să o înceapă mai iute. Căci și Germania ținea robite alte neamuri: Francezi și Poloni. Și bine știa că nedreptatea n'o poți apăra decât numai eu cei asemenea ție. Iată de ce sprijinea până la moarte Germania pe Austro-Ungaria. Tovarăși la luptă și-au găsit pe lacomii Bulgari și pe Turcii păgâni. Vorba înțeleaptă rămasă din bătrâni: „spune-mi cu cine te-nsotești și-ți voi spune cine ești.“

Iar celelalte neamuri ale Europei: Francezii, Englezii, Italianii, Rușii chiar, apoi Români și popoarele din Balcani încă se pregăteau de războiu, căci aveau frați robiți. Strigătul lor înăbușit străbătea peste hotare și lovea în inimile lor: „veniți fraților și ne scăpați din robia care ne ucide inima și vrea să ne fure limba și legea strămoșească. Veniți dacă mai simțiți o milă față de sbaterea

neputincioasă a fraților voștri. Veniți căci vă vor binecuvânta în veac de veac copiii și nepoții noștri.“

Și cei doi vrăjmași se pregăteau cu fuga, care să fie gata mai întâi. Și Germanii erau gata.

Și atunci Austro-Ungaria se duse la granița Sârbiei cu mare putere să facă manevre. Să arate Sârbilor că dacă vor îndrăzni să mai asculte plângerea fraților lor robiți o să le năpădească țara, să-i șteargă de pe fața pământului. În fruntea oștirii se puse însuși moștenitorul tronului Francisc Ferdinand. Câțiva Sârbi trecuți peste graniță au împuşcat pe moștenitorul tronului și războiul a început...

Când mi-aduc aminte, fraților Români, de zilele acele din vara anului 1914 inima începe să mi tremure și ochii să mi se umezească de lacrimi. Căci mi-aduc aminte de părinți, cari își sărutau copii plângând, de mamele ce rămâneau plângând cu hohot, de copii speriați... de feciorii noștri voinici cari s'au dus și-au căzut pe câmpul de bătaie ca iarba înaltă când intră coasa'n ea.

O Doamne, câtă putere de om s'a prăpădit în înclăstarea ce-a urmat, cât sânge și câte lacrimi s'au vărsat!...

Și toate lacrimile Ardealului s'au vărsat pentru

mărirea străinului și toate mormintele s'au ridicat / pentru împăratul care ne robise atâtea veacuri.

Dacă ar fi ridicat atunci cineva steagul României, pe pământul acesta al Ardealului robit, cine ar fi plâns fraților în ziua aceea de prăpăd și pustiire? Cine n'ar fi plecat cântând ca la nuntă? N'ar fi plecat oare și bătrânii răzimați de toiege să răsbune pe strămoșii noștri morți în suferință și batjocură!

Dar atunci nu se putea! România era o țară puternică, dar mică. Ea nu putea intra atunci în luptă căci n'avea tunuri destule, n'avea mitraliere și puști! Ea aștepta de ocazintă să vadă ce va fi. Era cel mai mare războiu ce-a fost vre-odată pe lume și nu puteai să intri așa în glumă la luptă. Dar inima Ei din minutul cel dintâi bătea numai pentru noi, frații ei. Și gândul ei rătăcea cu dragoste nețărmurită pe plaiurile minunate ale Ardealului sfânt, așteptând cu nerăbdare când oștenii Ei — dorobanți și vânători — să poată coborî coastele munților Carpați, vestind prin biruințe izbăvirea mare a tuturor fraților Ei.

Pururea binecuvântată fie dragostea de neam, dragostea de frate, care pune arma în mână pentru desrobirea fratelui chinuit. Binecuvântată va fi de către toți Românii înțelegători, clipa în care oastea României a trecut granița Ardealului. Dar frați-

lor Români, se pare că'n vremea din urmă am cam uitat suferința din trecut. Iată vin să vi-o amintesc acum ca să știți de ce binecuvânt eu clipa în care oastea României a pășit pe pământul Ardealului!

Avut-am fraților și noi oameni între noi, cari au ajutat pe împăratul dela Wiena în ceasuri grele. Avut-am noi pe Horia care se răsculase în fruntea iobagilor împotriva Ungurilor, cerând dreptate dela ei. Împăratul îl sfătui așa. Și el în durerea robiei a aprins sate și orașe, a alungat pe nemeși și grofi, căci așa-i spunea împăratul: „faceți-vă dreptate!“

Și a ajuns Horia tot pe mâna Ungurilor cari i-au rupt oasele pe roată! Ca să rămână de pomenire moartea lui pentru Români, să le aducă aminte totdeauna ce vor păți, toți cei cari vor o dreptate.

Și-a murit Iancu, regele Munților, cu mintea-n volburată, sărac și nebun, batjocorit de unguri și uitat de împăratul!

Dar ce mă duce gândul așa de departe, fraților, în cele trecute vremi? Martori îmi sunteți voi cari trăiți acum. Spuneți-mi cine vă ducea la judecată pentru că purtați treicolorul la cingătoare, și cine-l smulgea din cosițele fetelor voastre? Cine vă lua școlile voastre și cine a voit

să vă răpească în Bihor, limba românească din biserică?

Cine vă asculta plângerea rostită în românește? Cine vă da un bilet de tren dacă-l cereați în românește? Cine v'a dus în luptele cele mai grele, acolo unde moartea vă aștepta de bună-seamă? În Galiția și Sârbia, în Italia și chiar în Franța? Cine vă mângâia femeile voastre rămase văduvite? Cine, frați Români, cine?!...

Ba poate chiar pentru aceea v'au prăpădit străinii așa și v'au împrăștiat oasele pe toate câmpurile de luptă, ca să poată zdrobi și pe cei rămași acasă! Binești au ei, că fără brațe luptătoare e ușor să sdrobești un popor.

Dar voi, fraților, le știți toate aceste! Și numai rătăciții nu se pot bucura de fericirea ce ni s'a dat prin intrarea României în război!

De-aceea știu că și voi binecuvântați România împreună cu mine și de-aceea merg mai departe cu povestirea războiului Ei!

Războiul României.

Războiul României s'a început în ajunul sfinteii Mării a anului 1916 (la 14—27 August).

„De noi atârnă azi să scăpăm de sub stăpânirea străină pe frații noștri de peste munți (Ardeal și țara ungurească) și din plaiurile Bucovinei, unde Ștefan cel Mare doarme somnul lui de veci,” zicea bunul nostru Rege către oastea Sa, în ziua, în care ea intră în Ardeal.

Și ostașii au plecat la luptă cu dragă inimă și încă în noaptea aceea au spulberat din cale pe potrivnici... Ce chiot de bucurie izbucni din inimile tuturor soldaților în clipa în care ei, au străbătut în Ardeal! Biruința cea dintâi era câștigată! Și dorul nostru și al lor eră înfăptuit!

850.000 de ostași grăbiră la chemarea Regelui și a noastră, și, cinci zile toată oastea grăbia în trenuri împodobite cu frunze și flori către Ardeal. Regele și Regina, iubitoare maică, îmbărbătau pe soldați și îngrijiau pe cei dintâi răniți.

În câteva zile oastea pătrunsese adânc în Ardeal prin toate trecătorite. La miază-zi Români

ocupară Orșova și Petroșeni, ajunseră până deasupra Sibiiului, au intrat în Făgăraș și Brașov și ocupară partea cea mai mare a Secuimii! Vrajmașii ce le ieșeau în cale erau spulberați în grabă și ei fugeau mâncând pământul! Măcar că grosul armatei încă nu era ajuns în Ardeal!

Și-a fost o spaimă aici în Ardeal pe care numai voi ați văzut-o. Nu între noi ci între străini. Regimentele românești au fost duse pe jos din Sibiu și Brașov. Jandarmii unguri prindeau pe preoții români, căci le era teamă să nu se răsvrătească tot poporul! Ungurii făceau tămbălău mare în parlamentul din Pesta. Și strigau către Germania că de nu le trimite ajutor mare, ei pun pușca jos.

Și Germanii le-au și venit! Cum au putut ei să vină în ajutor? N'aveau și ei războiu pe celelalte fronturi? Oaste aveau acolo dar nu erau lupte! Francezii și Englezii sleiseră și ei în lupte și nu ne puteau veni în ajutor! Ba chiar noi îi ușurărăm ca să nu-i atace Nemții!

Ne-ar fi putut veni în ajutor Rusii! Mai mult ei ne-au rugat să începem lupta! Și ne-au zis: oameni avem câtă frunză și iarbă, vă trimitem noi dacă vă trebuie.

Rușii au și avut oameni. Dar n'au vrut să ne vină în ajutor. Căci s'au înțeles cu Germanii să ne

lase în voia sortii! Francezii și Englezii ne-au trimis tunuri căci de-aceste aveam lipsă mare și Rușii le-au oprit și pe aceste și ne-au trimis bucate de cari aveam destule.

Astfel a rămas toată greutatea războiului pe umerii României cele trădate de Ruși și încunjurată de pretutindeni de vrăjmași, la apus și miază noapte de Unguri, Austriaci și Germani, la miazăzi de Bulgari și Turci. La răsărit erau Rușii! România trebuia să poarte un război crunt, apărându-și hotarele lungi de peste 2000 kilometri numai cu armata sa, care nu avea tunuri și mașini de pușcat, căci până n'a spus pe partea cui intră în războiu nu i-a vândut nimenea.

Iar vrăjmașii ei, aveau fabrici de tunuri și de toate și puteau aduce atâta oaste câtă voiau, de pe toate fronturile, căci nicăiri ei nu erau atacați!

Și astfel încep zilele grozave dar mari, pline de jertfe dureroase dar și biruințe strălucitoare cari vor vesti, cât va fi lumea: vitejia fără seamăn a soldatului român.

Dacă pe granița Ardealului oștirea română n'a găsit la început o armată prea puternică care să-i stea în cale, a avut în schimb dela început lupte foarte sângeroase cu Bulgarii, la granița de miazăzi a Țării, în Dobrogea. Rușii ne-au promis că îndată ce vom declara războiul o să vină ei cu oștirea lor să lupte ei cu Bulgarii. Căci ziceau ei: noi Rușii și voi Români i-am scăpat la 1877 pe Bulgari din ghiarele Turcilor și Bulgarii nu vor avea nerușinarea să se bată cu noi! Povestea cu Rușii însă o știm prea bine! Ei nu ne-au venit în ajutor cu nimic! Ba ne-au făcut și alte necazuri mari! În schimb Bulgarii ne-au pândit de mult ca să ne răsplătească binefacerea. Ei încă la 17 August, adică la trei zile după începerea războiului aveau adunate la granița Dobrogei 7 divizii. Fără să ne declare războiul ei s'au aruncat asupra noastră. Noi în Dobrogea n'aveam multă oaste căci așteptăm pe Ruși — după cum ne-a fost înțelesul — dar am dus în grabă în Dobrogea 3 divizii și acestea mai mult de rezerviști. Altcum diviziile noastre de acolo erau numai jumătate așa de mari ca ale Bulgarilor.

O divizie a noastră apăra cetatea Turtucaia, alte două hotarul întreg al Dobrogei. Și atunci s'a început o luptă groznică! Cine putea să învingă în luptele aceste? Germanii și Bulgarii. Și

multi, neasemănat mai mulți ca oștea românească și cu mii de tunuri și aeroplane. Dar biruința nu li-a fost totuși așa de ușoară! Șase zile a ținut lupta! În fiecare zi Bulgarii și Germanii dau câte 8—10 asalturi asupra Românilor, băteau la nebunie cu sutele de tunuri. Dar Românii, iubitori de țară, neînfricați, luptau cu o vitejie ce umiă chiar pe vrăjmași. Ofițeri și soldați mureau lângă olaltă în înclăstarea îngrozitoare și dacă muriau zece soldați români, cel puțin o sută de vrăjmași le plăteau viața cu viața lor. Astfel și-a făcut datoria oștirea ce păziă cetatea această stropită toată cu sânge românesc și tocmai de aceea ea va fi pururi a Românilor, vestind pururi jertfa noastră pentru ea. Ea va aminti totdeauna urmașilor noștri și vitejia românească, dar și trădarea și mulțumita Bulgarilor față de noi.

În luptele grele ce se dădeau cu un dușman așa de puternic, de unde puteam să trimitem ajutor, decât din oastea ce luptă în Ardeal și către care se-ndreptau ca puhoiul pe trenuri și automobile în goană sălbatică: Germani și Unguri. Prin trimiterea ajutorului din Ardeal, ne slăbiam oștirea aici. Și pe când Bulgarii ne atăcau tot mai puternic în Dobrogea, au venit în Ardeal, Nemții. Și-au adunat din toate părțile nenumărată oaste care în câteva săptămâni a fost odată și jumătate

de mare cât oștirea română iar în Decembrie 1916 de două ori așa de mare. În Dobrogea Bulgariei au fost bătăuți nu odată dar ei veneau cu puteri tot mai mari. Pe când Bulgariei înaintau cu noetul în Dobrogea, la mijlocul lunii Septembrie încep Germanii în Ardeal lupta dela Sibiu, pe care o câștigă. Armata română a luptat și aici cu o bărbăție nemai pomenită, dar n'a avut încatr'o, a trebuit să se retragă pe creștetele Carpaților. Atunci Nemții atacă Făgărașul și Brașovul și Românii se retrag pe graniță și aici și încep retragerea și din Secuime. Au fost grele luptele aceste. Dar Românii luptau cu baioneta și nu se retrăgeau decât după lupte foarte crâncene. Nu vitejia ne lipsia, ci ajutorul, mai ales, tunurile și mașinile de pușcat. În calea lor Românii au pus piepturile și au oprit pe dușman la granița României.

Dar dușmanul aducea oaste tot mai multă, pe când cea română scădea mereu. Dar ne creștea vitejia în suflet și credința că biruința tot va fi a noastră, a Românilor.

Apărarea Țării și retragerea.

Retrasă odată armata pe granița Țării, începură luptele cele mai îndârjite. Soldații români luptă pentru căminurile lor, Nemții ca să străbată pe pământul Țării Românești. Dușmanul aduce oaste peste oștire, mii de tunuri și mașini de pușcat. Dușmanul vine cu puteri proaspete — oastea română nu mai primește ajutor de năicăire.

Luptele se dau pe-ntreagă întinderea marginașe a Ardealului. Spre răsărit dușmanul atacă la Oituz, unde însă după cincisprezece zile de svârcoliri zădărnice e silit să se oprească. Aici stă neclintită divizia 15-a de Români. În ploaie de gloanțe în vifore de obuz cum spune și cântecul:

Iubitul meu nu este prinț
El n'are patimi nici dorinți
El luptă 'n vale la Oituz!

Pe Valea Uzului dușmanul este înfrânt de-asemenea. Aici Ungurii și Austriecii sunt înfrânți după cum se cuvine. La 29 Octombrie ei mai dau opt asalturi de baionetă, dar sunt înfrânți. La 2 Noembrie ei ocupă lovind pe neașteptate, Aluni-

șul și Pietrosul de lângă Ghimeș, dar este repede bătut de viteaza oaste românească! Aici la Ghimeș odihnesc moaștele unui mucenic ardellean a sublocotenentului Emil Rebreanu din Măieru județul Bistrița. Nășăul pe care l'au spânzurat Ungurii la 14 Maiu 1917 pentru că a încercat să treacă în oastea română. El spionase o jumătate de an frontul unguresc și când încercă să treacă la Români, a fost prins, judecat la moarte și spânzurat. Mormântul lui acolo la fosta graniță va mărturisi pentru vecie dragostea și jertfa A dealului față de România! Cinste și pomenire veșii lui tinere, care s'a s'vâșit pentru neam în modul cel mai înfiorător, prin spânzurătoare!

În aceeaș vreme cu luptele dela Oituz și Uz se încep lupte crâncene în partea de miazăzi a Ardealului în Predeal. Aici luptele întrec orice inchipuire. Românii luptă ca leii, când sunt loviți se svârcolesc a moarte și nu pot muri, iar dacă se găsește în apropiere vre-un dușman ei îl sfășie cu dinții. Trecătoarea aceasta, de-ar putea ocuceri Nemții ar tăia oastea română în două. Ar cuprinde toată Muntenia cu ntreaga oștire ce era în ea și-ar pune mâna pe toate bogățiile Munteniei! Pe grâul vestit al ei! Căci nemților le era foame rău! Dar au mușcat din țărână și'n lupte

neincetate de 6 săptămâni au lăsat zeci de mii de morți și răniți! Între cei veniți cu mare paradă să ajungă repede la București a fost și un prinț din familia lui Wilhelm, împăratul Germaniei! El s'a re-ntors la București într'un sicriu ale cărui cuie s'a bătut în bătaia tunurilor românești! Iar Wilhelm cel ce-a aprins lumea în vâlvătaie se pocăește fără tron în Olanda!

După atâtea înfrângeri dușmanul ia hotărârea să jertfească orice, dar să intre în Țara Românească! El începe atacul cu toată furia la Jiu, râu ce izvorește din Ardeal și trece prin Muntenia vârsându-se în Dunăre. Divizia 11-a germană numită divizia de fier sprijinită de o divizie de cavalerie, reușește să ajungă în Muntenia în 9 Octombrie. Câteva zile Nemții înaintează prin mari jertfe. Atunci este numit comandant al trupelor de acolo generalul Drăgălina, care aduce ajutoare dela Dunăre și Cerna și c'un plan mintunat începe pe dușmanul ajuns în țară. Într'o săptămână întregă divizia germană este zdrobită. 2000 de prizonieri, 3000 morți, nenumărați răniți umplu câmpul de luptă! 6000 de puști, 55 mitraliere, 25 tunuri rămân în mâna Românilor! Dar generalul Drăgălina n'a ajuns să se bucure de izbândă. Pe când în toiul luptelor el mergea în tranșee să îmbărbăteze pe soldați, a fost lovit de

două gloanțe în braț. De-aici i-a venit perirea! Jiule. Jiule mare jertfă ne-ai cerut! Unul din cei mai cuminți și viteji generali ai Românilor se stinse lovit de glonț, după ce cu câteva săptămâni înainte se stinse lovit de obuz, tot aici, generalul de vecinică poemenire: David Praporgescu! Așa se știu jertfi în ceas de primejdie chiar și generali!

Generalul Drăgălina a fost născut în Bănat! Știa suferința pe care avea să o isbăvească! Bine-cuvântată fie-i totdeauna amintirea.

Vedeți, fraților Români, cât de înverșunate au putut fi luptele dacă chiar generalii s'aruncau în luptă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dușmanul voia cu ori ce preț să treacă! El nu mai cruța nimic. Îi era rușine de ochi lui, ca după atâtea jertfe să nu poată răsbî mica oștire română, pe care se aruncară prădalnici cinci dușmani: Nemții, Austrici, Unguri, Bulgari și Turci.

El aduse aici 65.000 cu 250 de tunuri, cu automobile, pe când Românii aveau abia 25.000 de oameni cu 100 de tunuri mici. Luptele au ținut o săptămână și numai cu jertfe uriașe a putut ajunge dușmanul în țară.

Ca să nu se întâmple nenorociri mari armata română de pe Jiu până la Orșova își-ncepe retragerea. Oastea de pe râul Cerna din apropierea

Bănatului însă rămâne să țină piept dușmanului între orice împrejurări. Divizia aceasta a rămas neclintită la datorie și-n ziua în care cădeau Bucureștii, încunjurată din toate părțile de dușmani, cei ce-au mai rămas în viață au ajuns în prinsoarea dușmanului. Chiar comunicatul austro-ungar spunea, că ea a luptat cu-ndârjirea cea mai mare și n'a depus armele, decât atunci când lupta ei nu mai avea nici un înțeles... Astfel lupta armata română în ceasurile de primejdie!

Armata română se așează în linie de luptă în dosul Oltului. În partea de miază noapte această armată respinge sângeros pe dușman, în partea de miazăzi însă rară cum e trebuie să se retragă.

Lupta dela Argeș.

Călărimca dușmană trece Oltul pe la Drăgănești. Armata dușmană din Bulgaria și Dobrogea trece și ea Dunărea sub comanda vestitului general Mackensen, ca să dea lovitura de moarte oștirii române. Cinci armate sub conducerea a cinci din cei mai vestiți generali nemți, atăcau cu furie cele două armate românești. Lupta era crâncenă și turbată, căci ea se da pentru București, capitala Țării. Ochii întregii lumi se aținteau acum spre inima neamului românesc spre București „cel al doilea Paris“ al lumii!

Armatele române își încordau toate puterile. Într'un avânt ce nu se poate descrie s'a aruncat o parte a armatei asupra Bulgarilor și în o luptă de două zile au rupt în două armata dușmană. Peste 5000 de prizonieri, zeci de tunuri și sute de mitraliere au ajuns în mâinile Românilor. Planul de luptă era minunat! Ruptă în două armata dușmană, trebuia bătută întâi ostirea Bulgară apoi cea nemțească!

Norocul luptei ne suridea! Dar: vai, o mare nenorocire s'a întâmplat. Doi ofițeri din statul major cu porunca de luptă, au rătăcit din greșeală spre șanțurile dușmane. Nemții îi prind, află planul nostru de luptă, trimit nenunțată oaste în locurile primejduite și norocul luptei se schimbă dintr'odată! Mi se oprește condeiul în mână! Și-n urechi îmi sună și-acum tânguiosul cântec al clopotelor din Ardeal, cari trebuiau să cânte toate din porunca dușmanului, vestind biruința dușmanilor, să cânte a bucurie, a mărire neasteptată! Ele au cântat! Dar am plâns noi faților toți din adâncimile sufletului! Dușmanu căută inima țării să-mplânte în ea sabia! Dar n'a găsit-o, căci în ceasurile de primejdie uriașă, un popor, care vrea să trăiască își iea inima în dinți și-o duce așa nemilos

și dârz în fața loviturilor ucigătoare! Așa au făcut Româniil A rămas scumpa noastră capitală în mâna dușmanului, dar nu s'a stins în inima neamului, credința lui în biruință.

Dușmanii au sărbătorit zădarnic! Dreptatea dumnezeiască a biruit și oastea în o bună zi a intrat de nou biruitoare în București și când ea a pornit de nou la luptă nu s'a oprit decât la Budapesta! Dumnezeu răsplătește iubirea, jertfa și credința.

Bucureștii au căzut în ziua de 23 Noembrie stil vechiu. Armata română s'a retras pe granița Moldovei. Atunci a sosit și ajutorul rusesc. Armata română iasă aproape întreagă din front și se începe muncă pentru refacerea ei.

Biruința.

Aliații noștri au văzut înșiși, că retragerea noastră s'a făcut mai ales din lipsa de tunuri și mitraliere. Și atunci au pornit frații noștri Francezi, au trimis ofițeri și tunuri, grenade și mitraliere. Ofițeri, cari să instrueze de nou pe soldați învățându-i cum să manuiască deosebitele feluri de arme, ce iscodise mintea omenească în timpul

răsboiului. Ei cu ofițerii noștri și-au făcut datoria! Și mulți din ofițerii francezi își dorm somnul de veci în pământul Moldovei, vestind urmașilor frăția adevărată de arme a acestor două popoare surori! Regele și Regina se duc în mijlocul soldaților îmbărbătându-i, dându-le decorații, îmbrățișându-i. Și s'a început pe toată linia munca rodnică, care avea să ne aducă biruință!

A venit primăvara și-au încetat cumpănitele boale, tifusul și alte prăpăduri, cari omoriseră din populația Moldovei vre-o câteva sute de mii de oameni! Cumplită jertfă, dar a fost adusă și ea pentru desrobirea noastră! Să n'o uitați, frați Români niciodată. Morții mor — pentru țară — zîmbind, dar în rugăciunea lor amestecă și blestem pentru toți accia, cari uită jertfa lor și ar face-o ca ea să fie zadarnică. Neunirea între frații de aceeași limbă și lege este păcatul, care fărâșă tot ce au zidit înaintașii. Păcatul celor ce chiamă la răsvrătire, îndeamnă la ură față de țară, va fi răsplătit prin blestemul sutelor de mii de morți pentru înfăptuirea României Mari.

— După 6 luni de pregătire, întreagă oastea română era de nou gata de luptă. Acum avea de tot ce i-ar fi fost de trebunță.

Era și multă oaste rusească în România! Ceva însă se întâmplase în răstimpul acesta. În luna Martie, Rușii au alungat de pe tron pe țarul Nicolae și-au făcut republică, adică împărăție fără conducerea unui cap încoronat. Se credea totuș că n'are să fie nici o pacoste pe Rușia și România! Dar povestoea de mai jos arată, că atunci, când se năruie un tron, când cade un împărat, cade cu el întreagă țara. Așa a fost cu Rușia, care și azi se sbate între viață și moarte. Căci în locul unui conducător au venit vre-o zece s'au certat ei între ei, și-au făcut partide. Și unii voiau să lupte mai departe, alții nu! Și a intrat nențelegea între frați și Rușii au pierdut războiul. Ei ne-au făcut nouă a doua pacoste mare, care ne-a adus atâta suferință.

Oastea română era așa dară gata. Ea fusese întărită cu voluntari din Ardeal și Bucovina, veniți din Rușia. La Iași în capitala Moldovei i-a primit toată suflaea românească! Regele a prânzit cu ei la masă! Despre primirea lor și despre eroii, cari au murit în luptele dela Oituz și Mărășești vă voi povesti altădată!

Acum să vă spun ceva despre strălucitele învingeri ale oștirii românești!

Oastea română era împărțită în două armate! Amândouă așteptau ceasul răzbunării! Luptele s'au

început în luna Iulie și au ținut până la mijlocul
lunii Septembrie a anului 1917.

Ele se împărtășesc în două părți: lupte în cari
atacă Românii și altele în cari ei au fost atacați!

Românii au atăcat la Mărăștii! În
dimineata zilei de 11 Iulie la 4 dimineata trupele
române — după ce câte va zile — bătuseră îngro-
zitor cu tunurile — sar într'un avânt furtunos din
șanțuri, cu baionetele spre dușman. N'apucase să
răsară soarele și șanțurile Nemților sunt în mâinile
Românilor! Șase luni le-ntăriră Nemții, dar să le
fi-ntărit 600 de ani, ele s'ar fi sfărâmat de pieptu-
rile Românilor. Îngrozii de țaria avântului, nemții
se clatină la început, se luptă cu-ndârjire, aducând
rezerve peste rezerve, dar nu pot face față asaltu-
lui românesc. În dimineata acelei zile steagul româ-
nesc se-implântă pe înălțimile Mărăștilor. Dar în
vârtejul luptei oastea română, necunoscând nici o
pedecă atacă pe dușman tot mai strașnic. Poiana
„Incărcătoarea“, nămila aceasta uriașă, întărită de
dușman cu tot ce iscodi mintea oamenească mai
strașnic — ajunge și ea în mâna Românilor! Fron-
tul nemțesc e rupt în două. Mii de trupuri ome-
nești sunt sămănate pe câmpul de luptă. Nemții
au pierderi îngrozitoare, dar luptele continuă mai
departe. Șapte zile dușmanul este fugărit într'una
pe a întindere de 40 kilometri. El lasă în mâna

Românilor 4000 prinsonieri, sute de vagoane cu muniție, zeci de tunuri și sute de mitraliere... În câteva zile se prăbușia stăpânirea nemțească pe-o însemnată parte a frontului românesc. Dar eram numai la început. Căci armata I românească stăgata și ea să isbescă în dușman. Ca furtuna care isbucnește din senin se-ncepe urletul tunurilor pe-ntreg frontul ținut de oastea Tării și bătaia tunurilor sfarmă șanțurile dușmane. În trei zile toate piedecile mari sunt sfărâmate în țandări, cele mici le vor învinge soldații cu piepturi le lor!

Dar în chiar ceasul în care armata I (intâia) se găti să sară din șanțuri, să biruiască, veni telegrama dela Petersburg că armata rusească să nu mai atace. Astfel armata I nu a mai atăcat și armata a II (doua) și-a oprit înaintarea glorioasă! Sărmana și viteaza armata a Tării, se opria căci ea era încunjurată de Ruși! Trădarea Rușilor pentru a doua oară ne aducea jale și blestem pe buze!

Aflând Nemții de porunca sosită, s'au pregătit că atace ei. Le părea că a sosit vremea să ocupe și Moldova să sfârșească odată cu România! Și astfel se-ncep luptele de apărare ale Românilor dela 23 Iulie până la 15 Septembrie 1917.

Lupta dela Mărășești.

Muri-vom noi, căci viața omului e ca floarea câmpului, îngropați vor fi și nepoții noștri ca și noi; se vor stinge neamuri, în calea timpurilor, slăvite fi-vor unele pentru bogăția lor, altele pentru cuminenția, cu care le-a înzestrat Dumnezeu, dar ori când și în toate cărțile de mărire a neamurilor în veci de veci se vor pomeni biruințele ce urmează acum. Biruințele neamului românesc și mai vârtos cele dela Oituz și Mărășești. Marele și neînvinsul general al Francezilor Joffre, biruitorul dela râul Marna din Franța, el a venit și-a predat Mărășeștilor: crucea de război cea mai mare prodoabă ce se poate da unui sat sau oraș și unui popor.

Și cu drept cuvânt a preamărit el vitejia românească. Ascultați fraților pentru ce:

Îndată după atacul Germanilor, Rușii de pe frontul românesc au luat-o la fugă. Au svârlit armele, au părăsit tunurile, și-au vândut caii și-au început a jefui în toate părțile.

Beți și urlând, mergeau ei prin țara Moldovei, ca niște prăpădiți întorși dela vre-o nuntă păcă-

toasă! Ei, nu mai aveau nici o căpetenie! Nu mai aveau împărat, nici generali, nici ofițeri, numai destrăbălarea și rușinea dea-și lăsa țara pradă dușmanului.

Așa au făcut în Galiția așa și pe frontul românesc. Ba în destrăbălarea și nebunia lor de bolșevici, cari aruncă sfânta cruce la o parte, ei căutau să ne tulbure și nouă mintea. Au îndrăsnit să caute pe Maiestatea Sa Regele Ferdinand să-1 ducă în robie! Atâta mișerie le inferbântă ochii beți și frunțile înebunite.

Dar amata Țării nu i-a ascultat! Ea a rămas neclintită, s'a resfirat pe-'ntreg frontul, ținând piept dușmanului. Ba ea a trimis și o parte de oaste care i-a alungat pe Ruși din Moldova, bătându-i în toată legea!

Germanii își încordă acum toate puterile. Atacă la Oituz la miazănoapte și la Mărășești la partea de miază zi a Moldovei ca străpungând frontul românesc pe două locuri să ajungă la Iași, capitala Moldovei. Așa era marșruta dela împăratul Wilhelm! Despre vitejii și vitejiile nenumărate ce-au urmat vă voi scrie o cartică nu peste mult.

Acum să ne fie de-ajuns să amintim că în răstimp de mai bine de 7 săptămâni, luptele au fost atât de crâncene cum nu mai fuseseră nici

odată. Nemții veneau în câte 16 rânduri la asalt! Soldații români n'au închis un ochiu și multe zile nu au ajuns la mâncare, căci n'aveau răgaz! Zi și noapte dușmanul atacă cumplit. De amândouă părțile erau pierderi îngrozitoare. Dar Români stau neclintiți la pândă, ținteau în dușman de minune și șiruri întregi se prăvăliau dușmanii la pământ!

Cea mai cumplită luptă s'a dat la Mărășești! Trei divizii de Români au fost atacate de 13 divizii nemțești. Toate s'au sfărâmat de vitejia fără seamăn a soldaților noștri! Nici o jertfă n'a fost cruțată. Mureau în vârtoarea luptei colonelii și maiorii și nu arare generali români plecau în fruntea trupei, dacă Nemții cucereau vre-un petec de pământ! Și-nzădar trimitea vestitul general neamț Mackensen oști după oști, pe aici el n'a putut trece. Spărsese el frontul Rușilor în 1915 în Galizia la Gorlice, răsbise pe Sârbi și rupsese frontul Italian în toamna anului 1917, dar frontul românesc nu l'a rupt. Oamenii l'au botezat „spărgătorul de fronturi“ aici însă și-a crăpat glăvățina comul general Mackensen.

Biruința dela Mărășești este cea mai mare biruință ce s'a câștigat în Răsărit asupra Nemților și pomenirea ei va fi vecinică. Noi singuri

și numai noi dintre Ruși, Italiani și Sârbi am bătut pe Nemți în războiul trecut, și i-am bătut cumpănit!

Și s'au pornit din cele patru unghiuri ale lumii telegramele tuturor miniștrilor aliați din lume, a generalilor, ba chiar a împăraților, în cari felicitau pe Români. Toate gazetele din lume scriau despre noi Români și toate scriau cu un glas, ca la pace să se facă dreptate României. Să i se dea tot ce cere, căci un popor ca Românii, cari luptă așa de vitejește și știu muri astfel pentru patrie sunt vrednici să aibă o țară pe care să o numească România Mare!

Prin jertfa eroilor dela Mărășești s'a zidit România Mare! Binecuvântată fie în veci jertfa lor și dea Dumnezeu poporului nostru eroi tot așa de vrednici, cum au fost ei și fără sfârșit va fi mărirea și viața poporului nostru!

Dar pacea era încă departe! Mai trebuia un an până să o trăim! Rușii au părăsit Galiția și frontul, și armata germană coborînd spre miazăzi ne-a putut înconjura toată armata. Atunci Românii încercuți de toate părțile, s'au hotărât să lupte până va cădea cel din urmă ostaș, ca să dea dovada nemaî pomenită încă: să moară armata întreagă dar să nu se supună! Dar aliații noștri ne-au zis: pune-ți pușca

la o parte și nu mai faceți jertfe atât de cumplite. Așteptați ceasul biruinții noastre increzători, căci el va veni! Primiți pacea ce v'o dictează dușmanul, căci ea nu e istatornică!

În luna Februarie 1918 armata română ocupă Basarabia și în câte-va luni se-ncheie pacea de la București, în care dușmanii ne-au luat Dobrogea, partea de pământ dintre Dunăre și Marea Neagră, apoi munții hotarnici între Ardeal și România ca nici odată România să nu-i mai poată ataca!

În acest timp Ungurii ne-au luat cu puterea nouă Ardelele și școlile din 13 județe de graniță! Asta era răspata pentru vitejia ardelenilor în armata ungurească!

Dar dreptatea a biruit. Armata română a trecut în iarna anului 1918 Carpații și-a pus stăpânirea pe Ardeal.

În primăvara anului 1919, în ziua de Paști, armata română în luptă cu Ungurii a intrat în Oradea-Mare și a făcut apoi popas la malurile Tisei! În 4 August al aceluiaș an ea a intrat în Budapesta.

Dreptatea lui Dumnezeu s'a plinit: s'a înfăptuit România Mare.

Ne pândesc dușmani de pretutindeni! Ei știu că numai așa ne vor putea înfrânge, dacă ne vor

desbina. Nu-i ascultați frați Români! Țara acum e lipsită de multe, căci a fost războiul greu, cumplit și dușmanul a jefuit tot ce-a putut.

Vor veni zile și mai bune! Aveți încredere în Dumnezeu și nu dați ascultare nici unui cuvânt care ar vrea să vă răsvrătească împotriva scumpei noastre patrii: a României noastre mărite! Cu vremea toate vor fi pe cum așteptați voi cu toții!

Așa gândesc toți oamenii de bine dela Regele nostru până la cel din urmă cărturar.

Trăiască România Mare!

BCU Cluj / Central-University Library Cluj

